

Advies bij het Vlaamse rapport over de Europese samenwerking inzake jeugd

Vlaanderen heeft een rapport geschreven over de Europese samenwerking inzake jeugd, een samenwerking die loopt sinds 2002. Dat rapport wordt opgestuurd naar de Europese Commissie. Dit advies geeft een aanvulling op het rapport en wordt mee verstuurd naar de Europese Commissie.

VLAAMSE JEUGDRAAD	
1 oktober 2008	ADVIES 08/24

Advies bij het Vlaamse rapport over de Europese samenwerking inzake jeugd

De Vlaamse Jeugdraad in vergadering op 1 oktober 2008 onder voorzitterschap van Stefaan Marien en waarbij aanwezig waren:

Lien Boutsen, Hanne Vermeiren, Tom Van Den Borne, Kara Eestermans, Katleen Claessens, Tess Van Deynse, Caroline Verschueren, Jasper Ysebaert, Bram Vermeiren, Lieven Casteels, Bruno Houthoofd

Brengt *unaniem* het volgende advies uit:

1. Inleiding en totstandkoming van het advies

Dit advies kadert in het hele proces dat in gang gezet werd door het Witboek *Een nieuw elan voor Europa's jeugd*. Op 21 november 2001 werd deze basis voor een Europees jeugdbeleid door de Europese Commissie (EC) goedgekeurd. De Raad volgde op 27 juni 2002 met een Resolutie die dit nieuwe kader voor samenwerking in jeugdzaken vastlegde.

Deze resolutie schoof vier prioriteiten naar voren waarrond de Europese lidstaten moesten werken in onderlinge samenwerking. Het betrof de thema's informatie, participatie, vrijwilligerswerk en een beter begrip en betere kennis van jongeren. De eerste 3 thema's kwamen in Vlaanderen al meermaals aan bod in een aantal rapporten (zie advies 05/31 en advies 07/01).

2. De reden van dit advies / het belang voor kinderen en jongeren

De Vlaamse overheid stuurt een rapport naar de Europese Commissie. Dat rapport bestaat uit 2 delen:

1. Het Vlaamse rapport over de implementatie van de gemeenschappelijke doelstellingen rond de 4de prioriteit van het Witboek, namelijk een beter begrip en betere kennis van jongeren.
2. De Vlaamse evaluatie van de Europese samenwerking inzake jeugd sinds 2002 tot nu.

Het advies baseert zich op dat rapport.

3. Het advies

3.1. Het rapport over een beter begrip en betere kennis van jongeren

We zijn tevreden over de manier waarop het rapport over een beter begrip en betere kennis van jongeren in Vlaanderen tot stand kwam. Net zoals de vorige rapporten werd dit rapport ook opgemaakt door een stuurgroep waarin verschillende actoren aanwezig waren (de Vlaamse overheid, jeugdonderzoekers, het Nationale Agentschap JINT en de Vlaamse Jeugdraad). Op deze manier werd werk gemaakt van een rapport dat een objectieve kijk geeft op de initiatieven die er in Vlaanderen genomen zijn rond het verzamelen van kennis over jongeren.

Bovendien werd dit rapport, net zoals de rapporten over vorige prioriteiten, voorgelegd aan de brede jeugdsector en aan de organisaties die specifiek rond de kennis van jongeren werken. Dit gebeurde tijdens twee info- en discussiedagen onder de noemer "Wie geeft het Witboek kleur?".

Dit is een goede manier van werken en zou model moeten staan voor de aanpak in alle lidstaten van de EU.

3.2. De evaluatie van de Europese samenwerking inzake jeugd

Voor de opmaak van het evaluatieverslag is de Vlaamse overheid op eenzelfde manier te werk gegaan als voor de rapporten over de implementatie van de gemeenschappelijke doelstellingen. Er werd beroep gedaan op een stuurgroep met de verschillende betrokken actoren. Daarna werd het rapport tijdens een informatie- en discussiedag voorgelegd aan de brede jeugdsector. Iedereen die dat wilde kon dus zijn input geven.

Toch geven we hieronder graag het standpunt van de Vlaamse Jeugdraad m.b.t. de Europese samenwerking inzake jeugd. Daarbij geven we eerst de evaluatie van de samenwerking. In punt 3.2.2 doen we een aantal aanbevelingen.

3.2.1. Evaluatie

De Europese samenwerking inzake jeugd heeft sinds 2001 de betrokken actoren in het jeugdbeleid samengebracht. Die hebben samengewerkt rond de prioritaire thema's en daaruit zijn heel wat doelstellingen voortgekomen. Het rapport vermeldt waar de meerwaarde ligt op Europees en op beleidsniveau. Als we echter de situatie in Vlaanderen bekijken, dan moeten we stellen dat de Europese samenwerking inzake jeugd geen concrete en aanwijsbare resultaten heeft opgeleverd voor Vlaamse jongeren. De vier prioritaire thema's stonden al op de Vlaamse agenda en het is maar zeer de vraag of de gemeenschappelijke doelstellingen daar iets aan veranderd hebben. Ze hebben ze hoogstens nog een extra duwtje in de rug gegeven. De enige aanwijsbare effecten van de Europese samenwerking die we konden terugvinden in Vlaanderen zijn de volgende:

- Er zijn vier rapporten die een uitgebreide stand van zaken geven van de Vlaamse situatie.
- In het Vlaams Jeugdbeleidsplan 2006-2009 wordt hier en daar verwezen naar het Witboek en de gemeenschappelijke doelstellingen ter ondersteuning van prioriteiten uit het Jeugdbeleidsplan.

Wat betreft de evaluatie van de instrumenten van de Europese samenwerking hernemen we hieronder een passage uit advies 08/15 over de evaluatie van de instrumenten van het Europees jeugdbeleid:

1. Open Coördinatiemethode (OMC)

Meerwaarde:

- *De OMC heeft gemeenschappelijke doelstellingen geformuleerd rond prioritaire thema's. Deze doelstellingen hebben bakens uitgezet en zorgden voor een kader in de Europese lidstaten.*
- *De OMC heeft ervoor gezorgd dat de Europese ministers bevoegd voor jeugd regelmatig bij elkaar zaten en goede voorbeelden uitwisselden onder elkaar.*

- De OMC heeft beleidsmakers en vertegenwoordigers van jongeren samengebracht om samen na te denken over het Witboekproces. De aanpak van de rapportage in het kader van het Witboek was in Vlaanderen bijzonder positief. De Vlaamse Jeugdraad maakte deel uit van een stuurgroep die invulling gaf aan de rapporten. Bovendien had het jeugdwerk ook de mogelijkheid input te leveren via de open info- en discussiedagen.

Punten van kritiek:

- De gemeenschappelijke doelstellingen laten, althans in Vlaanderen, niet toe om stappen vooruit te zetten in het jeugdbeleid. De bepaling van de doelstellingen is het resultaat van een proces waarbij alle lidstaten hun akkoord moeten geven. Dit betekent in de realiteit dat er maar zo snel kan vooruit gegaan worden als de traagste van de Europese klas.
- De OMC is niet het meest efficiënte instrument. Het schrijven van de rapporten vraagt veel werk, er is veel bureaucratie. De lidstaten moeten antwoorden op uitgebreide vragenlijsten en hebben daar vaak niet veel tijd voor. Ondanks de grote inspanningen die worden geleverd, gebeurt er met de conclusies van de OMC maar weinig.
- Vanuit Europa is er weinig controle op de manier waarop de rapportage in de verschillende lidstaten wordt uitgevoerd. In Vlaanderen wordt de Vlaamse Jeugdraad betrokken, maar dat is niet in alle landen zo. Bovendien is de manier van rapporteren verschillend in de verschillende lidstaten, wat de vergelijkbaarheid van de rapporten niet ten goede komt.
- Tijdens de OMC is er te weinig openheid en transparantie.

2. Europees Jeugdcompact

Positief

- Met het Jeugdcompact werd het horizontale jeugdbeleid voor het eerst op een coherente manier ingevoerd. Via het Jeugdcompact werden jongeren erkend als een structurele partner in de discussies over werkgelegenheid, afstemming van gezin en werk en toeleiding van studies naar werk.
- De Lissabonstrategie wil in zijn implementatie altijd de relevante 'stakeholders' bevragen. Ook overleg van Europese en nationale overheden met regionale en lokale overheden, met sociale partners en het middenveld staat voorgeschreven.

Punten van kritiek

- Het Jeugdcompact is als instrument te vrijblijvend. Er is geen controle op de manier waarop het Jeugdcompact aan bod komt in de rapportage over de Lissabonstrategie in de verschillende lidstaten. Vaak worden in het nationale rapport maatregelen opgenomen die tegemoetkomen aan het Jeugdcompact, maar ze worden niet als dusdanig benoemd. Dat verhoogt de zichtbaarheid van het Jeugdcompact allerm minst. Daarnaast is het Jeugdcompact als instrument ook te vrijblijvend omdat aan de doelstellingen van het Jeugdcompact geen concrete streefcijfers worden gekoppeld. Dit heeft de lidstaten belet om daadwerkelijk vooruitgang te boeken.
- Het Jeugdcompact was een vorm van 'jeunisme'¹. Jeugd werd wel gezien als doelgroep van de Lissabonstrategie, maar in de feiten heeft dit weinig tot niets aan het initiatief veranderd. Het Jeugdcompact was er en dat was meteen zijn grootste verdienste. Jongeren zijn nooit echt serieus genomen in het hele Jeugdcompactverhaal. De inspraak van jongeren en hun organisaties rond het Jeugdcompact was in feite onbestaande. Dit komt vooral omdat de minister bevoegd voor jeugd in het kader van het Jeugdcompact geen coördinerende rol op zich neemt. Daardoor komt de jeugdspecifieke invalshoek niet aan bod en wordt er ook niet gezocht naar manieren om jongeren en hun organisaties te betrekken. Omdat er geen horizontaal beleid is in de lidstaten en dus ook geen coördinatie van de bevoegde minister, vraagt de Vlaamse Jeugdraad zich af of het Jeugdcompact enige impact heeft gehad. Zijn er wel beleidsinitiatieven (in Vlaanderen en/of België) gekomen die het gevolg waren van het feit dat het Jeugdcompact deel uitmaakt van de Lissabonstrategie?

3. Youth Mainstreaming

Positief

¹ Jeunisme is een Frans neologisme met een negatieve connotatie. Het beschrijft de veronderstelde wil om aan jongeren en jeugdzaken een belangrijker plaats te geven in de maatschappij, terwijl de grotere aandacht voor jongeren vooral 'window dressing' is.

- *Er zijn voorzichtige aanzetten geweest om jeugd op de agenda van andere beleidsdomeinen te zetten. De eerste stappen in de richting van een horizontaal jeugdbeleid zijn gezet.*

Punten van kritiek

- *De echte mainstreaming van jeugd in andere beleidsdomeinen is er nooit van gekomen. Het is niet gelukt om jeugd op een consequente manier op de agenda van de andere beleidsdomeinen te plaatsen.*
- *De Vlaamse Jeugdraad beschouwt Youth Mainstreaming niet als een instrument, het is eerder een concept, een doelstelling. Daarom zijn we van oordeel dat er aan dit concept een concreet instrument moet gekoppeld worden. Het invoeren van een jeugdtoets is daar een mogelijke optie.*

3.2.2. Aanbevelingen

De Vlaamse Jeugdraad pleit voor het **behoud van een Europese samenwerking rond de thema's informatie, participatie, vrijwilligerswerk en een betere kennis van jongeren**. Deze thema's zijn immers van wezenlijk belang voor het jeugdwerk en –beleid. De samenwerking rond deze thema's heeft niet de gewenste vruchten afgeworpen. Daarom willen we deze thema's behouden in de overtuiging dat ze met een versterkte OMC (zie verder) voor jongeren in Vlaanderen (en in de ganse EU) concrete resultaten zullen opleveren.

De open coördinatiemethode (OMC) heeft niet kunnen brengen in Vlaanderen wat we ervan verwachtten. Aan het einde van de rit liggen er vier nuttige rapporten over de vier thema's, maar het laat als instrument te weinig toe om stappen vooruit te zetten. Daarom pleiten we voor een **versterking van de OMC**. Die bestaat erin om:

- de lidstaten te verplichten een brede consultatie op te zetten bij de opmaak van de rapporten (zoals dat in Vlaanderen gebeurt);
- de rapporten van de lidstaten openbaar te maken;
- in de gemeenschappelijke doelstellingen aan benchmarking te doen en meetbare criteria voorop te stellen. Op basis daarvan kan dan een rangschikking opgemaakt worden van hoe de lidstaten scoren op de doelstellingen. Op die manier zullen lidstaten aangezet worden om daadwerkelijk stappen vooruit te zetten in hun jeugdbeleid.

De Vlaamse Jeugdraad pleit ervoor om **de doelstellingen van het Jeugdcompact in de OMC te hernemen**. Dit zal een horizontaal beleid dichterbij brengen omdat dit de minister van Jeugd verplicht samen te zitten met zijn collega-ministers (van werk, onderwijs...), wil hij rapporteren over de vooruitgang m.b.t. dit beleidsdomein. Op die manier wordt het Jeugdcompact gekoppeld aan de Europese samenwerking inzake jeugd en kan dit beleid inzake jeugd op een meer geïntegreerde wijze aangepakt worden. Langs de andere kant kunnen de rapporten m.b.t. dit thema ook gebruikt worden voor de rapportage voor de Lissabonstrategie.

Wel pleiten we ervoor om de doelstellingen van het Jeugdcompact te hernemen onder de noemer 'emancipatie van jongeren'. Dit benadert jongeren vanuit een positieve invalshoek en niet vanuit een economische hoek die jongeren vooral als instrumenten ziet om de arbeidsmarkt aan te zwengelen.

De Vlaamse Jeugdraad wil **Youth mainstreaming behouden**, maar dan vooral als concept. Het blijft dus belangrijk om een horizontaal jeugdbeleid uit te werken. Het is belangrijk dat jongeren ook betrokken worden bij beslissingen in andere domeinen die hen aanbelangen. Een instrument om dit concept te realiseren kan het invoeren van een jeugdtoets zijn.

4. Besluit

Als we de balans opmaken na 7 jaar Europese samenwerking inzake jeugd, dan zijn er zeker resultaten op Europees niveau en op het niveau van de beleidsmakers. Wat echter ontbreekt zijn concrete resultaten die ten goede komen aan jongeren zelf, in Vlaanderen en elders in Europa. Daarom pleiten we voor het behoud van de huidige prioritaire thema's. Die moeten echter behandeld worden onder een versterkte open coördinatiemethode zodanig dat er effectief stappen vooruit kunnen gezet worden.